

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, UNIVERSITAT I RECERCA

5993

*Resolució de la directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa de 26 de juny de 2020 per la qual s'actualitza el Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears amb el nom de Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans**

Antecedents

1. El 3 de juny de 2016 va entrar en vigor la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia. Aquesta llei va ser pionera a les Illes Balears en el reconeixement de drets subjectius i en la lluita per combatre les discriminacions i violències que pateix la població LGTBI.
2. En el mes de novembre de 2016, la Conselleria d'Educació i Universitat va ser la primera institució de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en dotar els centres educatius sostinguts amb fons públics d'un instrument per millorar l'atenció de les necessitats d'una part del col·lectiu LGTBI: l'alumnat trans*. Amb aquesta finalitat, va presentar el Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears, just quan feia cinc mesos que havia entrat en vigor la Llei 8/2016.
3. En el mes de desembre de 2019, la presidenta del Govern de les Illes Balears i el conseller d'Educació, Universitat i Recerca van presentar el Pla de Coeducació de les Illes Balears 2019-2022.

Fonaments de dret

1. Els principis sobre l'aplicació de la legislació internacional de drets humans en relació a l'orientació sexual i identitat de gènere —més coneguts com a Principis de Iogiyakarta i elaborats pel Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans (2004-2008)— declaren en el seu principi 2 l'obligació que tenen els estats pel que fa a l'aplicació de la legislació internacional de drets humans en relació amb l'orientació sexual i la identitat de gènere.
2. La Resolució A/HRC/17/19 del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, de 17 de juny de 2012, sobre drets humans, orientació sexual i identitat de gènere, afirma que tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets, i que no s'ha de fer distinció alguna de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió pública o de qualsevol altre tipus, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o de qualsevol altra condició.
3. L'article 6 de la resolució núm. 2048 de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, de 22 d'abril de 2015, contra la discriminació de persones transsexuals a Europa, insta els Estats membres a posar en marxa una legislació més favorable als drets de les persones transsexuals en tots els països on aquests drets són inexistents o insuficients.
4. La Constitució espanyola estableix en l'article 14 que «els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social».
5. La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), modificada parcialment per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMQE), tracta en el títol preliminar els principis i les finalitats de l'educació. Així, d'acord amb l'article 1, el sistema educatiu s'inspira en principis, entre d'altres, com «l'equitat, que garanteixi la igualtat d'oportunitats, la inclusió educativa i la no-discriminació i actuï com a element compensador de les desigualtats personals [...] i socials», «la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavoreixin la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, com també que ajudin a superar qualsevol tipus de discriminació» o «la flexibilitat per adequar l'educació a la diversitat d'aptituds, interessos, expectatives i necessitats de l'alumnat, així com als canvis que experimenten l'alumnat i la societat».
6. La Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, revisada per la Llei orgànica 26/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció de la infància i l'adolescència, estableix que, a efectes de la interpretació i aplicació en cada cas de l'interès superior del menor, s'han de tenir en compte, entre d'altres, el criteri general regulat en l'apartat 3.b) de l'article 2, així com el principi rector 2.l) de l'article 11, que prescriu «el lliure desenvolupament de la personalitat conforme a la seva orientació i identitat sexual».

7. Pel que fa a la protecció de la persona menor d'edat, cal seguir la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, i la Llei 26/2015, de 28 de juliol, relatives a la modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència, les quals modifiquen la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil. Segons es desprèn de l'article 2 de la primera llei esmentada, als efectes de la interpretació i aplicació en cada cas de l'interès superior del menor, s'ha de tenir en compte, entre d'altres, el criteri general de la preservació de l'orientació i de la identitat sexual, així com la no discriminació per aquesta o qualsevol altra condició i garantir el desenvolupament harmònic de la seva personalitat.

8. El 3 de juny de 2016 va entrar en vigor la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTTBI-fòbia, que té com a objectiu garantir i desenvolupar l'exercici dels drets de les persones lesbianes, gais, trans* (transsexuals i transgènere), bisexuals i intersexuals, així com evitar que es puguin produir situacions de discriminació i/o violència per raó de l'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, de manera que s'asseguri que a les Illes Balears es pugui viure la diversitat sexual i afectiva amb plena llibertat i seguretat.

9. La Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, en l'article 3, apartat segon, indica que:

Als efectes de la interpretació i l'aplicació de l'interès superior de la persona menor d'edat en cada cas, s'han de tenir en compte els criteris generals, sens perjudici dels que estableix la legislació específica aplicable, així com d'altres que es puguin considerar adequats atenent les circumstàncies concretes del supòsit.

En destacam el supòsit *d*), que exigeix:

La preservació de la identitat, la cultura, la religió, les conviccions, l'orientació i la identitat sexual o l'idioma de la persona menor d'edat, així com la no-discriminació de l'infant o de l'adolescent per aquestes condicions o qualsevol altres, inclosa la diversitat funcional, en garantia del desenvolupament harmònic de la seva personalitat.

10. El Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears, dedica l'article 8 al dret a la no-discriminació i a la igualtat d'oportunitats, del qual es desprèn el següent: els alumnes no poden ser discriminats per raó de naixement, sexe, capacitat econòmica o nivell social, ni per discapacitats físiques, sensorials o psíquiques o qualsevol altra condició o circumstància personal o social; la conselleria responsable en matèria d'educació ha de promoure polítiques educatives d'integració i de compensació de situacions de desavantatge social i personal, amb la implicació d'altres institucions i organismes públics; els centres educatius han de desenvolupar iniciatives que evitin la discriminació dels alumnes i els plans de convivència escolar han de garantir la plena integració de tot els alumnes del centre, i la conselleria responsable en matèria d'educació ha de garantir aquest dret mitjançant l'adjudicació dels recursos necessaris a cada centre.

Per tot això, dicta la següent

Resolució

1. Aprovar el nou Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears, que s'anomenarà *Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans**.
2. Ordenar la publicació d'aquesta Resolució en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears* i en els llocs web de la Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa i de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.

Interposició de recursos

Contra aquesta Resolució, que no exhaureix la via administrativa, es pot interposar un recurs d'alçada davant el conseller d'Educació, Universitat i Recerca en el termini d'un mes comptador a partir de l'endemà d'haver-se publicat, d'acord amb el que s'estableix en els articles 121 i 122 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i el que s'estableix en l'article 58 de la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Palma, 26 de juny de 2020

La directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa,
Amanda Fernández Rubí

Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* als centres educatius de les Illes Balears sostinguts amb fons públics

Introducció

Antecedents

En el mes de novembre de 2016, es va presentar el Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears, just quan feia cinc mesos que havia entrat en vigor la Llei 8/2016. Des de llavors, el Govern de les Illes Balears ha avançat en el desplegament de polítiques públiques LGTBI, ha posat el focus en dotar les administracions de més recursos per fer efectius els drets de les persones trans* en àmbits sensibles com l'educació i la salut i hi ha invertit esforços. Per això, a aquest primer protocol de l'àmbit educatiu, s'hi va sumar en el mes de març de 2019 un protocol integral d'atenció sanitària de persones trans* a les Illes Balears, que complementa les actuacions per a la població trans* major i menor d'edat.

L'1 de gener de 2019 es va fer efectiu el traspàs de competències en polítiques LGTBI als consells insulars, fet que ha de propiciar un apropament dels serveis bàsics d'informació, atenció i assessorament. Les institucions insulars, més properes a la ciutadania, juntament amb la resta d'institucions d'àmbit autònom, podran oferir una resposta àgil, eficaç i integral a les persones i famílies que viuen experiències relacionades amb una sexualitat, una identitat de gènere o un model familiar que no responen a allò que prescriu el sistema cis-hetero-normatiu.

Després de més de tres anys des de la presentació del primer protocol per a l'alumnat trans* en l'àmbit educatiu, i fruit d'una reflexió conjunta entre les administracions competents, les entitats en defensa del col·lectiu LGTBI i famílies d'infants trans*, es va crear un equip de feina per treballar en l'actualització del protocol, atès que s'havien identificat algunes dificultats a l'hora d'implementar-lo als centres educatius. A més, era el moment d'incorporar algunes qüestions bàsiques relacionades tant amb noves formes d'entendre els diversos processos trans* identitaris o d'expressió de gènere, els quals han anat evolucionant en aquest temps, com amb alguns aspectes metodològics per clarificar i fer més efectives les intervencions des dels centres educatius, a l'efecte d'identificar i sistematitzar les actuacions de cada agent que intervé en la comunitat educativa.

Marc conceptual i principis bàsics d'actuació

Cal fer palès que no tot l'alumnat que necessita acompanyament i suport el necessita pel fet d'autoidentificar-se com a trans*. Hi ha alumnes que no necessàriament s'hi acaben identificant, però que sí que rompen amb les normes establertes en qüestions de gènere o sexualitat o que pertanyen a una família diversa. Aquest fet posa en evidència la necessitat que la comunitat educativa revisi el concepte de *diversitat* i sigui la primera de voler obrir de bat a bat les portes de l'armari i incorporar referents en els quals tot l'alumnat pugui emmirallar-se.

El marc conceptual de partida és pensar que tota la comunitat educativa forma part de la diversitat. Aquest principi fonamental ha de guiar qualsevol actuació; per això cal deixar de pensar en termes binòmics d'alteritat i evitar donar missatges que facin entendre que hi ha una majoria «normal».

S'ha considerat pertinent aprofitar les aportacions conceptuals i metodològiques d'altres protocols similars que s'han aprovat en algunes comunitats autònomes que estan al capdavant en aquest tema i dels quals hem recollit allò més significatiu per poder elaborar un protocol 2.0 que assumeixi un dels principis bàsics que l'administració competent en l'àmbit educatiu ha de garantir: el dret a la identitat de gènere de l'alumnat trans*, entès com la capacitat de l'alumnat a decidir de manera autònoma.

Aquests dos principis s'han de traduir en actuacions amb una finalitat clara d'empoderar durant la infància, l'adolescència i la joventut l'alumnat trans* o amb expressió de gènere diversa i mitjançant les quals es posin a l'abast dels centres educatius els recursos necessaris per facilitar l'acompanyament dels seus processos i el respecte als seus ritmes, de manera que es garanteixi el dret al lliure desenvolupament de la seva personalitat.

Aquest nou paradigma està conceptualment lligat als principis recollits en el Pla de Coeducació de les Illes Balears 2019-2022, que es va publicar el desembre de 2019. Per això, des de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar s'està treballant en un pla d'actuació per atendre la diversitat sexual i de gènere que complementi les actuacions específiques que estableix aquest Protocol i que ajudi a tenir una eina de planificació i avaluació de les polítiques públiques LGTBI en l'àmbit educatiu.

Justificació

La identitat de gènere d'una persona fa referència, en primer lloc, a si una persona s'identifica amb el sexe que li van assignar en néixer, però també comprèn les actituds que les persones puguin tenir cap als constructes socials que ens fan identificar com a homes o com a dones, els quals són apresos socialment i són interioritzats a través d'un procés subjectiu d'identificació i reconeixement. Quan les persones no s'identifiquen amb el sexe assignat, s'entén que són persones trans*; per contra, les persones que sí que s'identifiquen amb el sexe assignat en el moment del naixement són persones cis.

La identitat de gènere és la percepció que una persona té sobre si mateixa del fet de sentir-se home, dona, una barreja de totes dues coses o cap de les dues. És a dir, és l'autoidentificació que cadascú fa.

L'expressió de gènere es configura a través de la vivència íntima del propi gènere, que inclou la vivència del propi cos i la sexualitat, juntament amb la vivència social del gènere en aspectes com la vestimenta, el llenguatge, les maneres i altres pautes de comportament que s'identifiquen amb la socialització d'un gènere o un altre, partint dels comportaments estàndards que s'atribueixen al gènere atribuït des del moment del naixement, és a dir, les conductes, actituds o comportaments establerts socialment dins un sistema social binari.

La identitat de gènere es construeix al llarg de la vida, es configura mitjançant l'autoconcepte i la percepció de les persones de l'entorn i pot ser ja estable al voltant de la primera infància. Per tant, és possible que ja des d'aquesta etapa es pugui autoreconèixer i visibilitzar/verbalitzar una identitat que no coincideixi amb el sexe d'assignació, i fins i tot es pugui generar una situació d'exclusió social, una autopercepció negativa (transfòbia interioritzada), malestar intern, processos complicats d'acceptació familiar, així com crisis emocionals i psicològiques molt difícils de gestionar. L'acompanyament i assessorament en la gestió positiva d'aquestes situacions esdevenen l'eina preventiva més eficaç per a possibles conductes autolítiques i/o ideacions suïcides.

La realitat dels menors trans* forma part de la diversitat de l'ésser humà, encara que, a causa d'obstacles de diferent natura que connecten amb un sistema de creences profundament sexistes i transfòbiques, no sempre és visibilitzada, compresa, valorada i integrada.

El sistema educatiu ha d'integrar, dins del marc de l'educació inclusiva, l'educació en la diversitat, en la qual ha d'incorporar l'orientació afectivosexual i la identitat de gènere com un recurs transformador i imprescindible en la transmissió dels valors d'igualtat, pluralitat, diversitat i respecte cap a l'ésser humà.

Les persones trans* són un col·lectiu heterogeni tant en la manifestació de la seva identitat en l'àmbit social com en les seves necessitats d'assistència en el procés de transició, per la qual cosa no és convenient imposar itineraris únics o models estereotipats d'identitat que puguin convertir-se, al seu torn, en vulneracions dels drets d'aquestes persones.

Les dificultats a les quals ha d'enfrontar-se la persona trans* fan necessari desenvolupar accions que permetin donar la resposta adequada a aquestes persones, a les seves famílies i al seu entorn per aconseguir-ne la plena inclusió social i evitar situacions de rebuig, intimidació, assetjament o transfòbia. Aquests problemes cal tractar-los proporcionant informació, formació i sensibilització a la comunitat educativa i a la societat en general i afavorint l'aprenentatge de valors que es basin a educar en el respecte a la diferència i en la diversitat sexual i de gènere, tenint en compte que en una mateixa persona poden interseccionar opressions, però també privilegis, que cal revisar i qüestionar.

1. Objectius del Protocol

Els objectius que pretén aconseguir aquest Protocol són els que exposam a continuació:

- Garantir el dret de l'alumnat trans* a un desenvolupament lliure de la seva personalitat i a la no-discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere en l'àmbit del sistema educatiu.
- Reconèixer el dret a la identitat de gènere de l'alumnat, amb respecte a la seva dignitat personal, integritat moral i lliure desenvolupament de la personalitat, d'acord amb la seva identitat, amb el que això implica a l'hora del tracte d'acord amb el seu sexe sentit. Aquest reconeixement i tracte no ha d'estar condicionat a cap tipus de tractament mèdic o aportació de diagnòstic mèdic i/o psicològic previs.
- Oferir pautes que facilitin una resposta educativa adequada mitjançant un procés d'acompanyament, sensibilització i formació des del centre educatiu i un procés d'assessorament a l'alumnat, la seva família, el professorat i, si n'és el cas, la resta de la comunitat.
- Prevenir i evitar situacions de transfòbia, exclusió, assetjament escolar o de violència de gènere des d'una coordinació institucional que permeti identificar-ne les necessitats i adoptar les mesures adients.
- Afavorir, en coordinació amb les associacions LGTBI i altres agents socials, la sensibilització de tota la comunitat educativa en matèria de diversitat de gènere, especialment dels centres on s'activi aquest protocol i de les famílies d'aquest centre.

2. Àmbit d'aplicació

Aquest Protocol i les mesures o consideracions que hi figuren s'han d'aplicar a tots els centres sostinguts amb fons públics, tenint en compte que tots els centres educatius han de garantir els drets de l'alumnat trans*, tal com estableix la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia.

3. Principis generals d'actuació

Totes les actuacions derivades d'aquest Protocol s'han de regir pels principis de respecte i protecció a les persones implicades, d'imparcialitat, de confidencialitat, de diligència i de celeritat.

D'acord amb allò exposat, i amb l'objectiu de garantir els drets de l'alumnat en l'àmbit del sistema educatiu, s'han de tenir en compte els principis i consideracions següents:

- S'ha d'educar per a la diversitat de gènere, sexual i familiar.
- No s'ha de discriminar per motius de diversitat sexual i identitat, expressió de gènere o característiques sexuals.
- S'ha de vetllar perquè el sistema educatiu sigui un espai de respecte lliure de tota pressió, agressió o discriminació per motius d'identitat de gènere i/o d'orientació sexual.
- Els centres, dins el seu àmbit, han d'incloure el principi de coeducació en els projectes i plans educatius i han d'adoptar les mesures que siguin necessàries per prevenir, detectar i erradicar actituds i pràctiques que suposin perjudici o que siguin discriminatòries.
- S'han de promoure programes de coordinació entre diferents administracions i serveis per millorar la intervenció davant situacions de risc que posin en perill el desenvolupament integral del menor trans*.

4. Accions de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca

Per tal de complir els objectius precedents, la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca ha de desenvolupar un pla d'actuacions i mesures en matèria de diversitat sexual, de gènere i familiar que ha d'incloure, entre d'altres, les accions següents:

- Prestació d'un servei d'assessorament i acompanyament LGTBI (informació, formació i intervenció) a tota la comunitat educativa a través de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.
- Creació de la Comissió d'Assessorament i Acompanyament LGTBI, coordinada per l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.
- Incorporació al Pla de diversitat sexual, de gènere i familiar de formació específica en diversitat sexual i diversitat familiar i de gènere per a tota la comunitat educativa.
- Elaboració de mesures de formació en diversitat sexual, de gènere i familiar i en educació afectivosexual.
- Organització de jornades, intercanvis d'experiències, campanyes de sensibilització, etc.
- Inclusió d'un banc de recursos i materials LGTBI a la plataforma de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar i del Servei d'Atenció a la Diversitat.
- Adaptació i gestió de l'aplicació GESTIB per al canvi de nom.
- Coordinació del desenvolupament del Pla de Coeducació de les Illes Balears amb els col·lectius LGTBI i altres entitats i institucions sociocomunitàries compromeses amb la igualtat i la coeducació.

5. Actuacions als centres educatius per a l'acompanyament de l'alumnat trans*

*5.1. Acompanyament de l'alumnat trans**

El model d'atenció a l'alumnat trans* als centres educatius parteix d'unes premisses bàsiques:

- Les identitats trans* no són una patologia, sinó una expressió més en el desenvolupament de la identitat de gènere.
- L'acompanyament ha de ser respectuós i ha de promoure l'autonomia i el lliure desenvolupament de la personalitat, així com l'assoliment del benestar personal, independentment de l'edat, tot plegat tenint en compte que existeixen una multiplicitat de vies en la construcció de la pròpia subjectivitat i que totes són vàlides.
- Per tal de legitimar el desenvolupament identitari de l'alumnat trans* i reforçar-ne les aptituds i habilitats socials per a la gestió de conflictes, s'han de facilitar les eines i, de forma especial, l'acompanyament que ajudin aquests alumnes a organitzar la seva experiència, amb el propòsit d'afavorir factors de protecció. Totes aquestes decisions són competència de la pròpia persona i el procés és compartit per qui participa en la vida de l'alumnat trans*.
- S'han de crear les condicions al centre educatiu que millorin la qualitat de vida de l'alumnat trans*.

5.2. Comunicació i valoració

5.2.1. Situació comunicada pels progenitors o representants legals de l'alumne trans al centre educatiu*

Una vegada s'hagi rebut la informació, la direcció del centre ha de seguir els passos següents:

- Ha d'informar l'equip docent i el servei o departament d'orientació.
 - El servei o departament d'orientació, juntament amb el tutor, ha d'informar i donar a conèixer a la família i a l'alumne l'existència del Protocol i del Servei d'assessorament i acompanyament LGTBI de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, així com de les diferents entitats, associacions i recursos que treballen amb el col·lectiu LGTBI.
- La posada en marxa del Protocol en cap cas ha d'estar condicionada a un tractament mèdic o l'aportació de diagnòstic mèdic i /o psicològic previs, sinó que s'ha d'iniciar una vegada s'hagi emplenat el document de consentiment previst en l'annex 1, tenint en compte si l'alumne és menor o major d'edat.

- c. El servei o departament d'orientació ha d'assessorar la comunitat educativa del centre pel que fa a l'adopció d'estratègies compartides d'acompanyament respectuós, les quals s'hauran d'explicitar en uns acords, en el cas que s'iniciï el Protocol, que ajudin l'alumnat trans* a organitzar la seva experiència, amb el propòsit d'afavorir factors de protecció que promoguin l'autonomia i el lliure desenvolupament de la personalitat, així com l'assoliment del benestar personal, independentment de l'edat, tenint en compte que existeixen una multiplicitat de vies en la construcció de la pròpia subjectivitat i que totes són vàlides.
- d. S'han de donar a conèixer a l'alumne i a la seva família les mesures educatives i organitzatives que es proposin pel que fa a l'alumnat trans*, el grup-classe, la família i el centre educatiu. Aquestes mesures han de ser ratificades en un document d'acords (annex 2) en el cas que s'iniciï el Protocol.
- e. Si el centre educatiu rep informació de serveis professionals especialitzats, l'ha de tenir en compte a l'hora de dissenyar la resposta educativa pertinent. El centre ha de coordinar, si escau, possibles actuacions conjuntes en benefici de l'interès superior dels menors.

5.2.2. Situació comunicada per qualsevol membre de la comunitat educativa

En aquest cas, la situació s'ha de comunicar a la direcció del centre i a continuació s'han de seguir els passos següents:

- a. La direcció del centre, juntament amb el servei i departament d'orientació, ha de convocar la família o els representants legals a una entrevista per exposar la situació.
- b. S'ha d'informar la família i la persona individual subjecte del procés de l'existència del Protocol, del Servei d'assessorament i acompanyament LGTBI de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, així com de les diferents entitats i associacions i recursos existents que treballen amb el col·lectiu LGTBIQ+.
- c. Si és necessari, la direcció del centre educatiu ha de sol·licitar a la Inspecció Educativa el seu assessorament i col·laboració en la mediació amb la família. Aquesta petició també es pot fer al Servei d'assessorament i acompanyament LGTBI de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca.
- d. La posada en marxa del Protocol en cap cas ha d'estar condicionada a un tractament mèdic o l'aportació de diagnòstic mèdic i/o psicològic previs, sinó que s'ha d'iniciar una vegada s'hagi emplenat el document de consentiment previst en l'annex 1, tenint en compte si l'alumne és menor o major d'edat.
- e. Si el centre educatiu rep informació de serveis professionals especialitzats, l'ha de tenir en compte a l'hora de dissenyar la resposta educativa pertinent. El centre ha de coordinar, si escau, possibles actuacions conjuntes en benefici de l'interès superior dels menors.

5.2.3. Situació comunicada per la persona afectada

S'ha de comunicar a la direcció del centre i s'ha d'actuar d'acord amb el que s'ha exposat en l'apartat anterior. En el cas que l'alumne sigui major d'edat, aquesta intervenció s'ha de fer directament amb la seva interlocució i ha de tenir com a objectiu l'assessorament i la informació sobre els recursos existents i la planificació d'actuacions que, de manera consensuada, es duguin a terme en l'àmbit del centre. La direcció del centre, una vegada duit a terme el procediment descrit en l'apartat anterior, n'ha d'informar l'inspector o inspectora de referència.

6. Mesures organitzatives bàsiques que el centre ha d'adoptar

Una vegada fetes les actuacions pertinents en cada cas, la direcció del centre educatiu ha d'establir de forma immediata, tenint en compte el dret de les persones trans* a poder desenvolupar lliurement la seva identitat i a fi d'evitar discriminacions per raó d'identitat sexual i el menyspreu del dret a la intimitat i a la vida privada de l'alumnat, les mesures següents:

- a. S'ha d'indicar al professorat i al personal d'administració i serveis del centre que es dirigeixi a l'alumne trans* pel nom que hagi triat. S'ha de respectar el seu dret a utilitzar aquest nom en totes les activitats docents i extraescolars que es realitzin al centre, incloent-hi els exàmens.
- b. Sense perjudici que en les bases de dades de l'administració educativa es mantenguin les dades d'identitat registrals, s'ha d'adequar la documentació administrativa d'exposició pública i la que pugui dirigir-se a l'alumnat, en què ha de figurar el nom triat i s'ha d'evitar que aquest nom aparegui de forma diferent als noms de la resta d'alumnes (annex 3).
- c. S'ha de respectar la imatge física de l'alumnat trans*, així com la lliure elecció de la seva indumentària. Si al centre existeix l'obligatorietat de vestir un uniforme diferenciat per sexes, s'ha de reconèixer el dret de l'alumnat trans* a vestir el que correspongui en funció de la identitat de gènere manifestada.
- d. Si es realitzen activitats diferenciades per gèneres, s'ha de tenir en compte el gènere de l'alumnat trans*, i se n'ha de garantir l'accés i l'ús de les instal·lacions del centre, banys i vestuaris inclosos, d'acord amb la seva identitat de gènere.

Quan sigui la primera vegada que es manifesti una d'identitat de gènere diferent a l'assignada en l'àmbit educatiu, s'han d'acordar diferents mesures amb el consentiment de l'alumne trans* i la seva família o els seus representants legals, principalment:

- a. S'ha d'informar sobre la situació i transmetre nocions sobre identitat de gènere als companys i companyes del grup classe, a altres companys amb qui fins ara s'hagi relacionat de manera especial, a l'equip educatiu corresponent i a tot el personal que mantingui una relació amb l'alumne (de secretaria, consergeria, menjador, transport escolar, extraescolars).
- b. S'ha d'evitar divulgar la seva condició de persona trans* a la resta de la comunitat educativa. És molt important aconseguir l'equilibri adequat entre el suport de les persones que envolten l'alumnat que realitza el trànsit i el seu dret a la intimitat i confidencialitat durant el procés, respectant la seva decisió sobre el moment adequat per donar-lo a conèixer i les persones destinatàries d'aquesta informació.

Quan es tracti d'alumnat menor d'edat, s'ha de comptar amb el consentiment exprés de les seves famílies (annex 4) o els responsables legals, llevat del cas que el menor o la menor d'edat, d'acord amb la seva maduresa, pugui exercir per si mateix aquest dret, de conformitat amb el que es preveu en l'article 9 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, i en l'article 154 de la Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.

En els casos en què existeixi desacord entre els progenitors o els responsables legals, el centre educatiu, conjuntament amb la Inspecció Educativa, els assessorarà atenent a l'interès superior del menor, de manera que es pugui garantir al màxim el desenvolupament de la seva personalitat d'acord amb la seva identitat de gènere.

7. Actuacions generals

Les actuacions generals que s'han de dur a terme són les següents:

- a. Integrar la perspectiva de coeducació en tots els àmbits del centre.
- b. Establir pautes d'actuació per al ple reconeixement i respecte de la identitat de gènere o expressió de gènere manifestada, així com per a la inclusió educativa de l'alumnat trans* o amb variant d'expressió de gènere.
- c. Incloure accions informatives i de sensibilització sobre diversitat sexual, de gènere i familiar.
- d. Coordinar-se amb el Servei d'acompanyament i assessorament LGTBI, a través de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar.

8. Accions concretes

Pel que fa a actuacions més concretes, són les següents:

- a. La comunitat educativa ha de dirigir-se a l'alumnat trans* amb respecte, pel nom o pronom escollit.
- b. L'alumnat trans* és lliure d'escollir la seva vestimenta. Si existeix l'obligatorietat de dur uniforme, podrà vestir d'acord amb la seva identitat de gènere.
- c. L'alumnat trans* podrà accedir a banys i vestuaris d'acord amb la seva identitat de gènere.
- d. A l'efecte de promoure el benestar de l'alumnat trans*, el centre, d'acord amb les seves possibilitats, ha de facilitar la figura d'una persona per fer un acompanyament més personalitzat, la qual ha de comptar amb el consentiment de la persona individual subjecte del procés. Aquesta figura pot ser qualsevol persona de la comunitat educativa que triï l'alumne implicat.
- e. En el cas de sospita o denúncia d'assetjament, el Protocol d'assetjament s'ha d'activar de forma immediata.
- f. El centre ha de procurar, en la mesura de les seves possibilitats, situar a les primeres hores del matí o a la darrera hora de l'horari escolar les classes d'educació física dels cursos amb alumnat trans* i ha de permetre que aquest alumnat dugui el xandall tot el dia. En el cas d'al·lots trans* que usin *binder* habitualment, s'ha d'informar el professorat d'educació física que això pot produir incidències cardiovasculars respiratòries, hematomes i malestar general.

9. Actuacions de sensibilització, assessorament i formació dirigides a la comunitat educativa

Amb caràcter orientatiu, i en funció de les necessitats detectades, es recomanen les actuacions dirigides a la comunitat educativa següents:

- a. Actuacions d'informació i sensibilització dirigides a l'alumnat sobre diversitat afectiva sexual, de gènere i familiar, amb especial atenció al reconeixement i la normalització de les realitats trans*. S'hi inclouen activitats d'autoconeixement, coneixement mutu, empatia, estima i comunicació per afavorir la cohesió del grup.
- b. Actuacions formatives dirigides als equips directius, als orientadors, als equips docents i al coordinador de la comissió de convivència i coeducació relacionades amb la diversitat sexual, fent especial èmfasi en el coneixement de les realitats trans*. Aquestes formacions cal que s'articulin a través dels centres de professorat (CEP).
- c. Actuacions de sensibilització, informació i assessorament dirigides a les famílies i les associacions de mares i pares dels centres relacionades amb la diversitat sexual i de gènere, el desenvolupament evolutiu en la infància i l'adolescència, els estils educatius, etc.

Per al desenvolupament d'aquestes actuacions, el centre docent pot comptar amb l'assessorament dels centres de professorat (CEP), de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, el Servei d'Atenció a la Diversitat, el Departament d'Inspecció Educativa i altres institucions i associacions LGTBI de les Illes Balears reconegudes i inscrites al cens d'entitats col·laboradores segons el Decret 41/2016, de 15 de juliol, pel qual es regula la formació permanent del professorat de l'ensenyament no universitari de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

La Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca ha de promoure activitats formatives adreçades al professorat, als equips directius i, preferentment, al personal dels serveis d'orientació, sense perjudici d'aquelles que els centres puguin planificar i dur a terme en virtut de la seva autonomia.

En el cas que l'assessorament el facin entitats externes a la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca i això impliqui una despesa per a un centre docent públic, cal tenir en compte la normativa sobre gestió econòmica.

10. Inclusió en els plans específics de coordinació pedagògica

En els plans específics de coordinació, cal tenir en compte l'intercanvi d'informació referent a l'alumnat objecte d'aquest Protocol i s'ha de fer una menció especial al fet que, mentre no es pugui fer efectiu el canvi de nom en els documents registrals corresponents, els noms que han de figurar en els documents oficials no es correspondran amb aquells amb què s'identifiquen aquests alumnes en el seu entorn de relació i que han adoptat lliurement. Els equips directius, com a responsables de coordinar el disseny i la realització dels plans específics de coordinació, amb la col·laboració dels serveis d'orientació, han de posar un esment especial a incloure les referències pertinents i garantir que l'intercanvi d'informació entre etapes es fa de manera efectiva.

El Departament d'Inspecció Educativa ha de supervisar els processos de coordinació i n'ha de fer l'assessorament.

11. Mesures de prevenció, detecció i intervenció davant possibles casos de discriminació, assetjament escolar, violència de gènere o maltractament infantil per identitat de gènere

1. Els centres han d'establir les mesures necessàries per prevenir i intervenir davant les conductes de discriminació, exclusió, agressió, fustigació o de possible assetjament escolar, violència de gènere o maltractament infantil que puguin produir-se i incloure-les en el seu pla de convivència i/o coeducació. A més, els centres han d'activar, si escau, el protocol d'assetjament escolar corresponent. Tot això s'ha de fer sense perjudici de les mesures correctores que calgui adoptar davant conductes que atemptin contra la dignitat personal d'altres membres de la comunitat educativa, especialment quan hi hagi present un component sexual, homòfob o trànsfob, d'acord amb el Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears.

2. Qualsevol membre de la comunitat educativa que tengui coneixement o sospites d'una situació d'assetjament escolar, violència o maltractament infantil sobre algun alumne o alumna per identitat de gènere, conforme al que estableix la normativa esmentada, té l'obligació de comunicar-ho a un professor o professora, el tutor o tutora, la persona responsable de l'orientació al centre o a l'equip directiu, segons el cas. En qualsevol cas, la persona receptora de la informació ha d'informar immediatament el director o directora o, en cas d'absència, un membre de l'equip directiu.

3. En aquells casos en què, a causa de l'actitud del pare, la mare o l'entorn familiar cap a la identitat de gènere de l'alumne o alumna, es detecti algun dels indicadors de maltractament recollits en el full de detecció i notificació del Registre Unificat de Maltractament Infantil de les Illes Balears (RUMI), s'ha de tramitar d'acord amb el que s'estableix en el Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears.

12. Coordinació entre administracions, institucions i altres entitats

La Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca ha de promoure i establir procediments de coordinació d'actuacions i recursos amb les altres conselleries o amb altres administracions. Així mateix, pot promoure i establir col·laboracions amb altres entitats públiques o privades relacionades amb la protecció dels drets d'identitat de gènere, així com amb associacions, federacions i confederacions de lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals per tal d'assessorar i donar suport a l'alumnat trans*, a les seves famílies o representants legals i a la comunitat educativa.

13. Intervenció del Departament d'Inspecció Educativa

La intervenció del Departament d'Inspecció Educativa s'ha de dur a terme en el marc de les funcions que li són pròpies, en especial les relacionades amb les comeses següents:

- Vetllar pel compliment, als centres educatius, de les lleis, els reglaments i altres disposicions vigents que afectin el sistema educatiu.
- Vetllar pel compliment i l'aplicació dels principis i valors que recull la Llei 2/2006, de 3 de maig, d'educació, modificada per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, inclosos aquells que estiguin orientats a fomentar la igualtat real entre homes i dones.
- Assessorar, orientar i informar els diferents sectors de la comunitat educativa a l'hora d'exercir els seus drets i de complir les seves obligacions.

- d. Emetre els informes sol·licitats per les administracions educatives respectives, o d'ofici, derivats del coneixement de la realitat per part de la Inspecció Educativa, a través de les vies reglamentàries.
- e. Vetllar per la implantació d'aquest Protocol als centres educatius, realitzar un seguiment de les possibles dificultats que derivin de la seva pràctica i aportar les propostes de millora que consideri oportunes.
- f. Analitzar l'aplicació del Protocol i les propostes de millora que es realitzin i reunir-se amb el Servei d'assessorament i acompanyament LGTBI a l'inici i al final de cada curs escolar.

ANNEX 1

Consentiment d'activació del protocol

(Els professionals que, per raó del càrrec, hagin de conèixer el contingut d'aquest informe n'han de garantir la confidencialitat. Les unitats administratives en les quals es dipositi l'expedient són responsables de la seva guarda i custòdia.)

Curs escolar		Data de l'informe	
--------------	--	-------------------	--

DADES DE L'ALUMNE/A

Alumne/a		Data de naixement	
Centre		Nivell escolar	
Tutor/a			

CONSENTIMENT INFORMAT (en cas d'alumnes menors d'edat)

El Sr. / La Sra.

_____, amb

DNI/NIE/passaport _____,

El Sr. / La Sra.

_____, amb

DNI/NIE/passaport _____,

com a pare/mare/representant legal de la persona subjecte del procés, amb les dades de contacte següents:

Adreça postal					
Codi postal		Localitat		Municipi	
Telèfon					

EXPÒS:

Que l'article 12.7 de la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTTBI-fòbia en l'àmbit educatiu, exposa que el Govern de les Illes Balears, per mitjà de la conselleria competent en matèria d'educació, ha de garantir el desplegament del que estableix aquest article i ha de vetllar perquè les escoles, els instituts i els altres centres educatius constitueixin un entorn amable i respectuós amb la diversitat sexual i afectiva i amb les identitats de gènere en el qual l'alumnat, el personal docent i el personal d'administració i serveis puguin viure d'una manera natural llur orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i es contribueixi així a la creació i visibilització dels models positius per a la comunitat educativa.

SOL·LICIT:

Que s'activi el Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* als centres educatius de les Illes Balears sostinguts amb fons públics

....., d de 20.....

[rúbrica de l'alumne/a]

[rúbrica dels tutors legals]

Vist i plau

El director / La directora del centre

[rúbrica]

ANNEX 2A

Acords

[Nom i llinatges] _____, com a director/a del centre educatiu _____ i l'alumne/a _____ amb el consentiment del pare/mare/representant legal _____.

Declaren que s'ha arribat als acords següents amb l'alumne/a dins l'àmbit del centre educatiu:

- Se l'anomena pel nom amb què s'identifica.
- S'ha adequat la documentació administrativa del centre docent, sense perjudici que en els documents oficials d'avaluació es mantenguin les dades d'identitat registrals a efectes oficials fins que legalment sigui procedent.
- Se li permet l'ús dels banys i vestidors d'acord amb la seva identitat.
- Disposa de llibertat quant a la vestimenta.

Altres mesures acordades:

....., d de 20.....

El director/a del centre
[rúbrica]

L'alumne/a
[rúbrica]

Els tutors legals
[rúbriques]

ANNEX 2B Ratificació anual dels acords presos

L'alumne/a _____, amb
DNI/NIE/passaport _____, i amb el consentiment del tutor legal
(en cas de ser menor d'edat) _____,
amb DNI/NIE/passaport _____ informa que s'han
arribat als acords següents dins l'àmbit del centre educatiu:

- Se m'anomena pel nom amb què m'identific.
- Se m'ha adequat la documentació administrativa del centre docent, sense perjudici que en els documents oficials d'avaluació es mantenguin les dades d'identitat registrals a efectes oficials fins que legalment sigui procedent.
- Se'm permet l'ús dels banys i vestidors d'acord amb la meua identitat.
- Tinc llibertat quant a la vestimenta.

Altres mesures acordades:

....., d de 20.....

L'alumne/a
[rúbrica]

Els tutors legals
[rúbriques]

ANNEX 3**Sol·licitud de canvi de nom al sistema educatiu de les Illes Balears amb motiu del reconeixement de la identitat de gènere**

DESTINACIÓ	
CODI DIR3	

SOL·LICITANT

DNI/NIE		Nom	
Llinatge 1		Llinatge 2	
Nom registral de l'alumne/a que apareix en el DNI/NIE/passaport en el moment de la petició			
Centre d'escolarització			
Curs d'escolarització			

REPRESENTANT(S)

Progenitor / tutor legal 1			
DNI/NIE		Nom	
Llinatge 1		Llinatge 2	
Progenitor / tutor legal 2			
DNI/NIE		Nom	
Llinatge 1		Llinatge 2	

EXPÒS:

SOL·LICIT:
Que es canviï el nom en tota la documentació interna del centre pel nom que figura en aquest document, a l'espera que es canviï el nom de manera oficial en el document nacional d'identitat o en el registre corresponent. Així mateix, em comprometo a notificar al centre qualsevol canvi en aquesta situació, així com a informar del canvi de nom quan s'hagi formalitzat en el DNI, NIE o passaport.

....., d de 20.....

[rúbrica]

[registre d'entrada i segell del centre]

ANNEX 3B

Sol·licitud del director del centre per al canvi de nom d'un alumne amb motiu del reconeixement de la identitat de gènere

DESTINACIÓ	
CODI DIR3	

SOL·LICITANT

DNI/NIE		Nom	
Llinatge 1		Llinatge 2	
Càrrec			
Centre			

EXPÒS:

SOL·LICIT:
Que es canviï el nom en l'àmbit intern del centre.

_____, ____ d _____ de ____

[rúbrica]

ANNEX 4

Declaració jurada en el cas de constar només la signatura d'un dels tutors legals en l'imprès de sol·licitud per al canvi de nom amb motiu del reconeixement de la identitat de gènere.

_____, pare, mare o tutor/a legal de la persona menor d'edat _____,

SOL·LICIT:

Que es formalitzi el canvi de nom en els documents interns de centre del meu fill o filla, tal com sol·licita en l'annex 3, sense fer constar la signatura de l'altre progenitor/a o tutor/a legal. Els motius d'aquesta omisió són els que expòs a continuació:

I EM COMPROMET, d'acord amb els articles 154 i 156 del Codi civil, a informar el progenitor/a o tutor/a legal absent de les decisions adoptades en l'àmbit acadèmic.

I, perquè consti, sign aquest document als efectes oportuns.

_____, __ d _____ de ____

[rúbrica]

ANNEX 5 Recursos

Recursos públics i privats

- Servei de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere. Direcció General de Drets i Diversitat. Conselleria de Presidència, Cultura i Igualtat
 - Adreça electrònica: serveilgtbi@dgcg.caib.es
 - Lloc web: <http://dretsidiversitat.caib.es>
 - Telèfons: 971 17 71 62Servei d'atenció telefònica i d'acompanyament en situacions d'LGTBI-fòbia: 971 177 157

- Consulta d'Identitat de Gènere Infantil-Adolescent i Persones Adultes (CDIG), depenent del Servei de Salut de les Illes Balears (IB-SALUT). Conselleria de Salut i Consum
 - Telèfon per a cita prèvia: 971 43 70 79
 - Telèfons d'atenció per a infants, adolescents i persones adultes: 871 20 58 80 / 871 20 58 81 / 871 20 58 82

- Ben Amics - Associació Lesbiana, Gai, Trans, Bisexual i Intersexual de les Illes Balears
 - Adreça electrònica: benamics@benamics.com
 - Telèfon: 608 366 869

- Chrysallis, Asociación de Familias de Menores Transsexuales
 - Adreça electrònica: baleares@chrysallis.org.es
 - Lloc web: www.chrysallis.org.es
 - Telèfons: 667 504 696 / 666 724 4337

- La Llave del Armario - Sa Clau de s'Armari
 - Adreça electrònica: lallavedelarmario@gmail.com
 - Lloc web: www.lallavedelarmario.org
 - Telèfons de contacte: 644 96 83 28 (Antonio Martí Torres) / 630 13 79 88 (Xose Agulla) / 971 19 24 21

- Associació Balears Diversa

- Adreça electrònica: presidencia@balearsdiversa.es
- Lloc web: www.balearsdiversa.es

- Telèfon: 618 975 596

— Associació DIVERXIA Menorca

- Adreça electrònica: diverxiamenorca@gmail.com
- Lloc web: www.diverxiamenorca.com

Altres recursos per al suport docent

- Programa «Amb tots els sentits» i web dedicada a la salut sexual:
<http://salutsexual.caib.es>
Conté un apartat específic sobre diversitat sexual i de gènere:
http://www.caib.es/sites/salutsexual/ca/diversitat_sexual_i_de_genere/
- Platero Méndez, Raquel (Lucas). *Trans*exualidades. Acompañamiento, factores de salud y recursos educativos*. Edicions Bellaterra (2014)
- *Abrazar la diversidad. Propuestas para una educación libre de acoso homofóbico y transfóbico*. Ministerio de Sanidad, Servicios sociales e Igualdad. Disponible a:
http://www.inmujer.gob.es/actualidad/NovedadesNuevas/docs/2015/Abrazar_la_diversidad.pdf
- Gómez, Emilio; Platero, Raquel. *Herramientas para combatir el bullying homofóbico*. Talasa Ediciones, S. L.
- ALDARTE Centro de Atención a Gays, Lesbianas y Transexuales. *Guía trans para jóvenes y agentes educativos*. Disponible en línia: <http://carei.es/wp-content/uploads/Gu%C3%ADa-Trans-para-j%C3%B3venes-y....pdf>
- STEILAS. LGTBIQ TALDEA. *Guía para trabajar la diversidad afectivo-sexual y de género*. Disponible en línia: http://carei.es/wp-content/uploads/Guia_didactica_Diversigualdad_1-1.pdf
- PAU. *Guía sobre diversidad afectivo-sexual para adolescentes*. Disponible en línia: <https://fe.ccoo.es/354df305fb929baeba9f8d3e180fd39a000063.pdf>
- Pàgina web de la Direcció General de Drets i Diversitat:
<http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=3828517>

ANNEX 6
Clàusula de protecció de dades**DADES DE L'ALUMNE/A**

DNI/NIE		Nom	
Llinatge 1		Llinatge 2	
Data de naixement			
Adreça postal			
Codi postal		Localitat	
Telèfon fix		Telèfon mòbil	

DADES DEL PARE, MARE O TUTOR/A LEGAL

Progenitor / tutor legal 1			
DNI/NIE		Nom	
Llinatge 1		Llinatge 2	
Progenitor / tutor legal 2			
DNI/NIE		Nom	
Llinatge 1		Llinatge 2	

D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, les vostres dades personals i les del vostre fill o filla s'incorporaran al Registre d'Atenció Primerenca, Desenvolupament i Salut Mental a Menors amb la finalitat de proporcionar-vos accés als seus programes.

Per coordinar l'atenció multidisciplinària i agilitzar les actuacions com a part del programa, és necessària la vostra autorització per cedir les dades personals i de salut del vostre fill o filla (limitant la informació a aquella estrictament necessària en cada cas) als organismes del Servei de Salut de les Illes Balears dependents de la Conselleria de Salut i Consum, als organismes dependents de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca i als diferents equips dels serveis socials dependents tant de la Conselleria d'Afers Socials i Esports com de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials, del Consell Insular de Menorca, del Consell Insular d'Eivissa i del Consell Insular de Formentera, segons correspongui. Així mateix, us se us informa que qualsevol professional que intervengui en qualsevol fase del tractament de dades està obligat a guardar-ne secret professional.

Els responsables dels fitxers als quals s'incorporen les dades de caràcter personal són la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, la Conselleria d'Afers Socials i Esports i el Servei de Salut de les Illes Balears.

Podeu exercir el vostre dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició davant qualsevol de les unitats d'atenció al ciutadà dels responsables dels fitxers.

En firmar aquest document, autoritzau les cessions descrites més amunt.

Així mateix, com a representant legal en cas de menors d'edat, manifest sota la meva responsabilitat que en la data d'aquesta autorització no existeix cap circumstància que pugui afectar la validesa de la representació legal de la persona interessada. Igualment, en el cas que l'autorització la faci un dels progenitors del menor, manifest que actuu en l'exercici ordinari de la pàtria potestat, sempre amb el coneixement i consentiment de l'altre progenitor, d'acord amb l'article 156 del Codi civil.

_____, ____ d _____ de ____

[rúbrica alumne/a]

[rúbrica del representant legal]

ANNEX 7**Glossari**

Binarisme de gènere. Model que estableix dos únics gèneres: el masculí i el femení i els atribueix a dos únics possibles sexes: el sexe «dona» va unit al gènere «femení» i el d'«home», al gènere «masculí». Aquest sistema exclou les persones amb identitats i/o expressions de gènere diverses i les persones amb cossos no normatius.

Binder (o bena compressiva). Faixa o altre tipus de compressor de pit que utilitzen els homes trans* per dissimular-lo.

Cis, cissexual o cisgènere. Persona en la qual el sexe assignat en néixer encaixa amb la seva identitat de gènere, la qual cosa no vol dir que s'identifiqui necessàriament amb els rols i els mandats que imposa el sistema cis-hetero-normatiu.

Cis-hetero-norma. Norma social i cultural que marca i visibilitza les persones cissexuals i heterosexuales per damunt de la resta d'orientacions sexuals i identitats de gènere, la qual cosa duu a uns certs privilegis i genera situacions de desigualtat.

Coeducació. Acció educativa que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol tipus de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

Diversitat sexual i de gènere (DSG). Terme en què s'engloben tots els sexes, les identitats de gènere i les orientacions sexuals. Normalment s'usa per referir-se a la diversitat pel que fa a l'orientació sexual i a les dissidències de gènere.

Expressió de gènere. Manera d'expressar-se, gustos i comportament que s'esperen d'un determinat gènere i que venen imposats. Hi ha l'expressió de gènere masculí i l'expressió de gènere femení; per a les persones andrògines, l'expressió de gènere és una barreja de les dues, que pot ser variable.

Gènere. Conjunt de característiques socials, culturals, polítiques, psicològiques, jurídiques i econòmiques construïdes socioculturalment que la societat assigna a les persones de manera diferenciada com a pròpies d'homes i dones.

Identitat de gènere. Vivència íntima i individual que cada persona té del seu propi sexe i d'unes característiques de gènere, la manera com cada persona sent aquesta vivència i l'autodetermina, sense que pugui ser definida per tercers, sigui corresponent o no amb el sexe assignat en néixer o el gènere assignat socialment.

LGTB, LGTBI, LGTBQ, LGTBIQ+. Sigles que fan referència a les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans*, intersexuals i *queer*. Aquesta varietat de sigles mostra la visibilitat d'identitats i sexualitats no normatives que la societat va reconeixent poc a poc.

LGTBI-fòbia. Por, odi, intolerància, prejudici o discriminació contra gent que presumptament pertany al col·lectiu LGTBI.

Procés trans* identitari (trànsit). Procés individual que té per objecte rompre amb el sexe assignat en néixer. Va lligat a l'experiència de cada persona, és a dir, als seus temps i necessitats. Aquest procés consta de diverses etapes, les quals no sempre són intel·ligibles per a la persona afectada, ja que pot arribar a no sentir-se identificada amb cap dels dos gèneres més reconeguts socialment. No tots els processos són iguals, i per això la persona afectada decideix quins canvis vol fer, entre d'altres, en els àmbits sanitari i social.

Sexe d'assignació o assignat en néixer. Sexe que és assignat a la persona en néixer en correspondència amb els seus genitals.

Trans, trans*. Terme paraigua, general i inclusiu que engloba totes aquelles persones la identitat i/o expressió de gènere de les quals és diferent a les expectatives culturals basades en el gènere que els varen assignar en el moment de néixer en correspondència amb els seus genitals externs. Inclou persones transsexuals, transgènere, persones trans* no binàries, amb expressió de gènere fluid i altres variacions de gènere. El terme trans* amb asterisc (*) s'empra més en el llenguatge escrit i principalment en les TIC.

Transfòbia. Por, odi o rebuig cap a les persones trans*. Es manifesta de moltes maneres: estigmatització (etiquetatge social basat en prejudicis i estereotips), discriminació (assetjament escolar, incomprensió per part de la comunitat educativa, depreciació del valor social, etc.), aïllament (rebuig afectiu per familiars i amistosats, companys i companyes de classe, etc.), desigualtat jurídica, violència (agressions verbals i físiques), etc.

ANNEX 8

Documents oficials d'avaluació que han d'aparèixer amb el nom oficial (DNI)

Documents oficials d'avaluació a educació primària

L'article 16 de l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 6 de març de 2015 sobre l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes de l'educació primària a les Illes Balears estableix el següent:

1. Els documents oficials d'avaluació són els següents:
 - a) L'expedient acadèmic.
 - b) L'historial acadèmic.
 - c) Les actes d'avaluació de final de curs.
 - d) Els documents derivats de les avaluacions individualitzades.
 - e) Si és el cas, l'informe personal per trasllat.
2. Els documents oficials d'avaluació han de recollir sempre la norma de l'Administració educativa que estableix el currículum corresponent, han de ser visats pel director del centre i han de dur les signatures autògrafes de les persones que correspongui en cada cas. Al seu costat hi ha de constar el nom i els cognoms del signant, així com la referència al càrrec o a l'atribució docent. Aquests documents poden ser substituïts pels equivalents en suport informàtic, d'acord amb el punt 9 de la disposició addicional quarta del Reial decret 126/2014.
3. L'historial acadèmic i, si escau, l'informe personal per trasllat es consideren documents bàsics per garantir la mobilitat dels alumnes per tot el territori de l'Estat. Quan aquests documents hagin de tenir efecte en una comunitat autònoma on no sigui cooficial la llengua catalana, el centre els ha de traduir al castellà, d'acord amb l'article 36.3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.
4. La Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació Professional ha d'establir els models dels documents oficials d'avaluació mitjançant una resolució

Documents oficials d'avaluació a ESO i Batxillerat

La disposició addicional sisena del Reial decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'ESO i del Batxillerat disposa el següent pel que fa als documents oficials d'avaluació:

1. Els documents oficials d'avaluació són: l'expedient acadèmic, les actes d'avaluació, l'informe personal per trasllat, el consell orientador de cada un dels cursos d'educació secundària obligatòria i els historials acadèmics d'ESO i Batxillerat. Així mateix, tindran la consideració de documents oficials els relatius a l'avaluació final d'educació secundària obligatòria i l'avaluació final de Batxillerat a què es refereixen, respectivament, els articles 21 i 31 del present Reial decret.

ANNEX 9
Marc normatiu

1. Els articles 1 i 2 de la Declaració Universal de Drets Humans, resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948, de l'Assemblea General de les Nacions Unides, estableixen la igualtat, la llibertat i la dignitat de tots els éssers humans.
2. L'article 2.2 de la Resolució 2200 A(XXI), de 16 de desembre de 1966, de l'Assemblea General de les Nacions Unides, diu que «la identitat de gènere també es reconeix com a motiu prohibit de discriminació. Per exemple, els transgènere, els transsexuals o els intersexuals són víctimes freqüents de greus violacions dels drets humans, com l'assetjament a les escoles o en el lloc de treball».
3. La Resolució A/HRC/17/19 del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, de 17 de juny de 2012, sobre drets humans, orientació sexual i identitat de gènere, afirma que tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets, i que no s'ha de fer cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió pública o de qualsevol altre tipus, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o de qualsevol altra condició.
4. La Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea, de 7 de desembre de 2000, prohibeix tota discriminació i, en particular, l'exercida, entre d'altres, per raó de sexe, edat o orientació sexual.
5. La Resolució núm. 2048 de l'Assamblea Parlamentaria del Consell d'Europa, de 22 d'abril de 2015, relativa a la discriminació de les persones transexuals a Europa, insta els estats membres a adoptar mesures legislatives i polítiques contra la discriminació i a garantir programes de sensibilització i conscienciació social.
6. Els principis sobre l'aplicació de la legislació internacional de drets humans amb relació a l'orientació sexual i identitat de gènere —més coneguts com a Principis de Iogyakarta—, elaborats pel Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans (2004-2008), afirmen en el seu principi 2 l'obligació que tenen els estats pel que fa a l'aplicació de la legislació internacional de drets humans amb relació a l'orientació sexual i la identitat de gènere.
7. La Constitució espanyola de 1978 proclama en l'article 14 el principi d'igualtat davant la llei i, en l'article 9.2, la promoció real i efectiva per part dels poders públics de la llibertat i la igualtat de l'individu. L'article 27.2 preveu que l'educació ha de tenir per objecte el ple desenvolupament de la personalitat

humana en el respecte als principis democràtics de la convivència i als drets i les llibertats fonamentals.

8. La Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, revisada per la Llei orgànica 26/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció de la infància i l'adolescència, estableix que, a efectes de la interpretació i aplicació en cada cas de l'interès superior del menor, s'han de tenir en compte, entre d'altres, el criteri general regulat en l'apartat 3.b) de l'article 2, així com el principi rector 2.l) de l'article 11, que prescriu «el lliure desenvolupament de la personalitat conforme a la seva orientació i identitat sexual».
9. La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), modificada parcialment per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMQE), tracta en el títol preliminar els principis i les finalitats de l'educació. Així, d'acord amb l'article 1, el sistema educatiu s'inspira en principis, entre d'altres, com «l'equitat, que garanteixi la igualtat d'oportunitats, la inclusió educativa i la no-discriminació i actuï com a element compensador de les desigualtats personals [...] i socials», «la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavoreixin la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, com també que ajudin a superar qualsevol tipus de discriminació» o «la flexibilitat per adequar l'educació a la diversitat d'aptituds, interessos, expectatives i necessitats de l'alumnat, així com als canvis que experimenten l'alumnat i la societat».
10. Pel que fa a la protecció de la persona menor d'edat, cal seguir la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, i la Llei 26/2015, de 28 de juliol, relatives a la modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència, les quals modifiquen la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil. Segons es desprèn de l'article 2 de la primera llei esmentada, als efectes de la interpretació i aplicació en cada cas de l'interès superior del menor, s'ha de tenir en compte, entre d'altres, el criteri general de la preservació de l'orientació i de la identitat sexual, així com la no-discriminació per aquesta o qualsevol altra condició i garantir el desenvolupament harmònic de la seva personalitat.
11. L'article 12 de la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears disposa que la Comunitat Autònoma fonamenta el dret a l'autogovern en els valors del respecte a la dignitat humana, la llibertat, la igualtat, la justícia, la pau i els drets humans.

12. La Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTBI-fòbia té com a finalitat establir les condicions per tal que les persones LGTBI puguin exercir els seus drets amb llibertat i igualtat sense cap tipus de discriminació, garantir la igualtat d'oportunitats en la participació i la representació en tots els àmbits de la vida social, contribuir a la superació dels estereotips que afecten negativament la percepció social d'aquestes persones, i establir mesures concretes per assolir una societat més justa, lliure, basada en la igualtat de tracte i d'oportunitats de les persones LGTBI i on la diversitat sigui valorada positivament. En l'àmbit de l'educació, s'han regulat determinades qüestions perquè en tot el sistema educatiu —com ara en el contingut dels materials escolars, en les activitats esportives escolars i en les de lleure infantil i juvenil, en els recursos formatius o en la formació de mares i pares— es tenguí en compte la diversitat afectiva i sexual i s'eviti qualsevol tipus de discriminació i perquè es disposi de mesures de prevenció i actuació contra l'assetjament de què puguin ser objecte les persones LGTBI en l'àmbit escolar.
13. El títol II de la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears està dedicat a la regulació dels drets i els deures de les persones menors d'edat, que es configuren com els veritables protagonistes de la norma. L'article 16 motiva els poders públics a garantir el principi d'igualtat i eliminar qualsevol discriminació a les persones menors d'edat per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere i els dona les facultats per identificar d'una manera activa les persones menors d'edat que, individualment o en grup, requereixen l'adopció de mesures protectores especials per reduir o eliminar factors de discriminació. L'article 17 especifica que «les administracions públiques introduiran la perspectiva de gènere en la planificació, el desenvolupament i l'avaluació de les mesures que s'adoptin amb relació als nins, nines i adolescents, en totes les actuacions i programes dirigits a menors d'edat, amb especial atenció a la desigualtat i/o discriminació per raons de sexe, orientació sexual i identitat de gènere».
14. El Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears conté un apartat de drets dels alumnes en què es reconeix el respecte dels drets i llibertats dels alumnes, així com a la no discriminació i s'indica que els centres han de desenvolupar iniciatives que evitin la discriminació dels alumnes i que els plans de convivència escolar han de garantir la plena integració de tots els alumnes.
15. L'article 4.14 del Decret 32/2014, de 18 de juliol, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, modificat pel Decret

28/2016, insta a «desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes».

16. El Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, exposa que l'alumnat ha de practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entres les persones i els grups per tal de garantir els drets humans i la igualtat de tracte.
17. El Decret 35/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum del Batxillerat a les Illes Balears, modificat pel Decret 30/2016, de 20 de maig, indica que s'ha de fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats entre homes i dones, analitzar i valorar críticament les desigualtats i les discriminacions existents i impulsar la igualtat real i la no discriminació de les persones per qualsevol condició o circumstància personal o social.
18. L'objectiu general 5 del Pla de Coeducació de les Illes Balears (2019-2022) és «intervenir a l'àmbit educatiu per prevenir, detectar i actuar davant les violències masclistes i LGTBI-fòbiques», el seu objectiu específic 5.1 insta a «desenvolupar plans, orientacions i protocols específics per fomentar la resolució dels conflictes i prevenir, detectar i actuar davant la violència masclista i LGTBI-fòbica».
19. L'acció 46 del Pla de Coeducació de les Illes Balears 2019-2022 diu: «Revisió i modificació, si escau, del Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears».
20. Els punts 4 (Educació de qualitat), 10 (Reducció de les desigualtats) i 16 (Pau, justícia i institucions sòlides) de l'Agenda Balear 2030.
21. El Pla Estratègic de Coordinació i Atenció a la Diversitat Sexual i de Gènere a les Illes Balears. Cap a la Igualtat de Tracte i No-Discriminació de Lesbianes, Gais, Trans*, Bisexuals i Intersexuals (LGTBI) 2017-2019 del Govern de les Illes Balears.

ANNEX 10 Fluxograma d'actuacions

Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans* al centres educatius de les Illes Balears sostinguts amb fons públics.

